

Paradigme de Programare

S.I. dr. ing. Andrei Olaru
slides: Mihnea Muraru si Andrei Olaru

Catedra de Calculatoare

2013 – 2013, semestrul 2

Cursul 10

Programare logică în Prolog

Cuprins

- 1 Introducere
- 2 Axiome și reguli
- 3 Procesul de demonstrare
- 4 Controlul execuției

Introducere

Programare logică

- Reprezentare **simbolică**;
- Stil **declarativ**;
- **Separarea** datelor de procesul de inferență, incorporat în mediul de execuție;
- **Uniformitatea** reprezentării axiomelor și a regulilor de derivare;
- Reprezentarea **modularizată** a cunoștințelor;
- Posibilitatea modificării **dinamice** a programelor, prin adăugarea și retragerea axiomelor și a regulilor.

- Bazat pe FOL **restricționat**;
- “Calculul” → satisfacerea de scopuri, prin **reducere la absurd**;
- Regula de inferență → **rezoluția**, cu unificare;
- Strategia de control, din evoluția demonstrațiilor:
 - *backward chaining*: de la scop către axiome;
 - parcurgere în **adâncime**, în arborele de derivare;
 - pericolul coborârii pe o cale infinită, ce nu conține soluția → strategie **incompletă**;
 - **eficiență** sporită în utilizarea **spațiului**.

- Exclusiv clauze **Horn**:

$$A_1 \wedge \dots \wedge A_n \Rightarrow A \quad (\text{Regulă})$$

$$\text{true} \Rightarrow B \quad (\text{Axiomă})$$

- Absența **negațiilor** explicite \rightarrow desprinderea falsității pe baza imposibilității de a demonstra;
- Ipoteza lumii **închise** (*closed world assumption*) \rightarrow ceea ce nu poate fi demonstrat este **fals**;
- Prin opoziție, ipoteza lumii **deschise** (*open world assumption*) \rightarrow nu se poate afirma **nimic** despre ceea ce nu poate fi demonstrat.

Axiome și reguli

Exemplul 36.1.

```
1  % constante -> litera mica
2  parent(andrei, bogdan).
3  parent(andrei, bianca).
4  parent(bogdan, cristi).
5
6  % variabile -> litera mare
7  grandparent(X, Y) :- parent(X, Z), parent(Z, Y).
```

- $true \Rightarrow parent(andrei, bogdan)$
- $true \Rightarrow parent(andrei, bianca)$
- $true \Rightarrow parent(bogdan, cristi)$
- $\forall x.\forall y.\forall z.(parent(x, z) \wedge parent(z, y) \Rightarrow grandparent(x, y))$

Interogări

La consola Prolog

```
1 ?- parent(andrei, bogdan).
2 true .
3
4 ?- parent(andrei, cristi).
5 false.
6
7 ?- parent(andrei, X).
8 X = bogdan ;
9 X = bianca.
10
11 ?- grandparent(X, Y).
12 X = andrei,
13 Y = cristi ;
14 false.
```

- “;” → solicitarea următorului răspuns;
- “.” → oprire după *acest* răspuns.

Exemplu de utilizare

Concatenarea a două liste

Exemplul 36.2.

```
1 % append(L1, L2, Res)
2 append([], L, L).
3 append([H|T], L, [H|Res]) :- append(T, L, Res).
```

Calcul:

```
1 ?- append([1], [2], Res).
2 Res = [1, 2].
```

Generare:

```
1 ?- append(L1, L2, [1, 2]).
2 L1 = [],
3 L2 = [1, 2] ;
4 L1 = [1],
5 L2 = [2] ;
6 L1 = [1, 2],
7 L2 = [] ;
8 false.
```

Demonstrare

Pași în demonstrare (1)

- 1 Inițializarea **stivei de scopuri** cu scopul solicitat;
- 2 Inițializarea **substituției** utilizate pe parcursul unificării cu mulțimea vidă;
- 3 Extragerea scopului din **vârful** stivei și determinarea **primei** clauze din program cu a cărei concluzie **unifică**;
- 4 Îmbogățirea corespunzătoare a **substituției** și adăugarea **premiselor** clauzei în stivă, în ordinea din program;
- 5 Salt la pasul 3.

Pași în demonstrare (2)

- 6 În cazul **imposibilității** satisfacerii scopului din vârful stivei, **revenirea** la scopul anterior (*backtracking*), și încercarea altei modalități de satisfacere;
- 7 **Succes** la **golirea** stivei de scopuri;
- 8 **Eșec** la imposibilitatea satisfacerii **ultimului** scop din stivă.

Exemplul genealogic (1)

Bazat pe Exemplul 36.1

$$S = \emptyset$$
$$G = \{gp(X, Y)\}$$

↓

$$gp(X1, Y1) :- p(X1, Z1), p(Z1, Y1)$$

↓

$$S = \{X = X1, Y = Y1\}$$
$$G = \{p(X1, Z1), p(Z1, Y1)\};$$

↓

$$p(\text{andrei}, \text{bogdan})$$

↓

...1

↓

$$p(\text{andrei}, \text{bianca})$$

↓

...2

↓

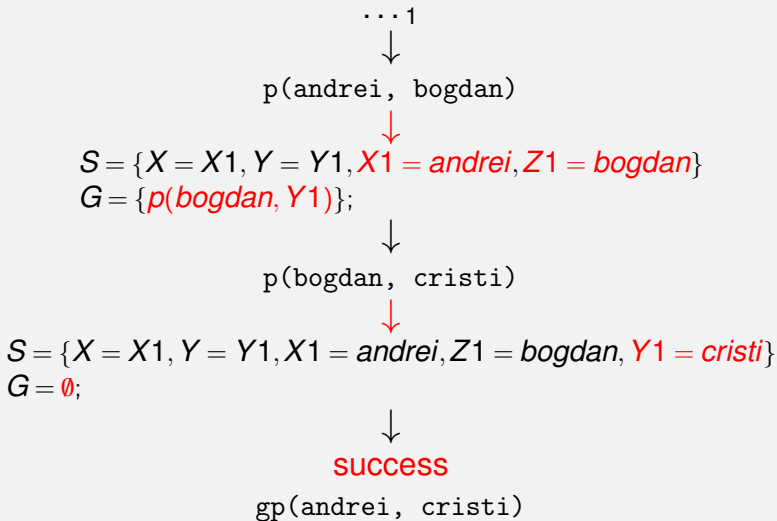
$$p(\text{bogdan}, \text{cristi})$$

↓

...3

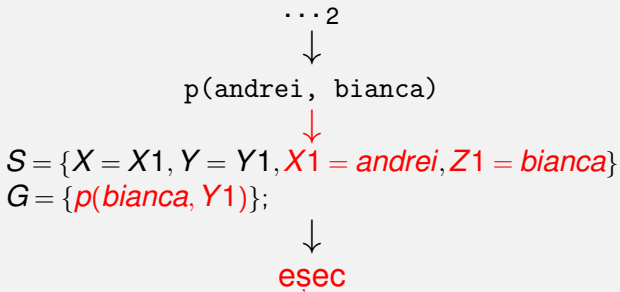
Exemplul genealogic (2)

Ramura 1

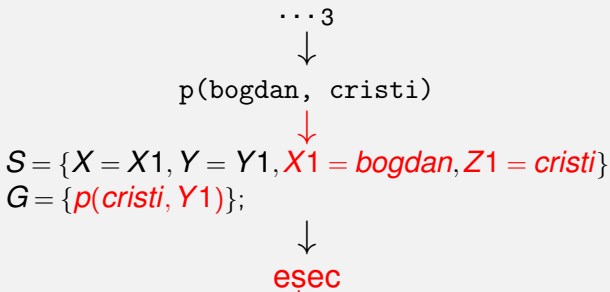
Exemplul genealogic (3)

Ramura 2

Exemplul genealogic (4)

Ramura 3

- Ordinea evaluării / încercării demonstrării scopurilor
 - Ordinea **clauzelor** în program;
 - Ordinea **premiselor** în cadrul regulilor.

- Recomandare: premisele **mai ușor** de satisfăcut și **mai specifice** primele – exemplu: axiome.

Strategii de control

Ale demonstrațiilor

Forward chaining (data-driven)

- Derivarea **tuturor** concluziilor, pornind de la datele inițiale;
- **Oprire** la obținerea scopului (scopurilor);

Backward chaining (goal-driven)

- Utilizarea **exclusivă** a regulilor care pot contribui efectiv la satisfacerea scopului;
- Determinarea regulilor a căror concluzie **unifică** cu scopul;
- Încercarea de satisfacere a **premiselor** acestor reguli ș.a.m.d.

Strategii de control I

Algoritm Backward chaining

1. **BackwardChaining**(*rules, goals, subst*)
lista **regulilor** din program, stiva de **scopuri**, **substituția** curentă, inițial vidă.
returns satisfiabilitatea scopurilor
2. **if** *goals* = \emptyset **then**
3. **return** SUCCESS
4. *goal* \leftarrow *head*(*goals*)
5. *goals* \leftarrow *tail*(*goals*)
6. **for-each** *rule* \in *rules* **do** // în ordinea din program
7. **if** *unify*(*goal, conclusion*(*rule*), *subst*) \rightarrow *bindings*
8. *newGoals* \leftarrow *premises*(*rule*) \cup *goals* // **adâncime**
9. *newSubst* \leftarrow *subst* \cup *bindings*
10. **if** *BackwardChaining*(*rules, newGoals, newSubst*)
11. **then return** SUCCESS
12. **return** FAILURE

Controlul execuției

Exemplu – Minimul a două numere

Cod Prolog

Exemplul 38.1 (Minimul a două numere).

```
1 min(X, Y, M) :- X =< Y, M is X.
2 min(X, Y, M) :- X > Y, M is Y.
3
4 min2(X, Y, M) :- X =< Y, M = X.
5 min2(X, Y, M) :- X > Y, M = Y.
6
7 % Echivalent cu min2.
8 min3(X, Y, X) :- X =< Y.
9 min3(X, Y, Y) :- X > Y.
```


Exemplu – Minimul a două numere

Utilizare

```
1  ?- min(1+2, 3+4, M).
2  M = 3 ;
3  false.
4
5  ?- min(3+4, 1+2, M).
6  M = 3.
7
8  ?- min2(1+2, 3+4, M).
9  M = 1+2 ;
10 false.
11
12 ?- min2(3+4, 1+2, M).
13 M = 1+2.
```


Exemplu – Minimul a două numere

Observații

- Condiții mutual exclusive: $X \leq Y$ și $X > Y \rightarrow$ cum putem **elimina** redundanța?

Exemplul 38.2.

```
1 min4(X, Y, X) :- X <= Y.  
2 min4(X, Y, Y).
```

```
1 ?- min4(1+2, 3+4, M).  
2 M = 1+2 ;  
3 M = 3+4.
```

- **Greșit!**

Exemplu – Minimul a două numere

Îmbunătățire

- Soluție: **oprirea** recursivității după prima satisfacere a scopului.

Exemplul 38.3.

```
1 min5(X, Y, X) :- X =< Y, !.  
2 min5(X, Y, Y).
```

```
1 ?- min5(1+2, 3+4, M).  
2 M = 1+2.
```

Operatorul *cut*

Definiție

- La **prima** întâlnire → **satisfacere**;
- La **a doua** întâlnire în momentul revenirii (*backtracking*) → **eșec**, cu inhibarea **tuturor** căilor ulterioare de satisfacere a scopului care a unificat cu concluzia regulii curente;
- Utilitate în **eficientizarea** programelor.

Operatorul *cut*

Exemplu

Exemplul 38.4.

```
1 girl(mary).
2 girl(ann).
3
4 boy(john).
5 boy(bill).
6
7 pair(X, Y) :- girl(X), boy(Y).
8 pair(bella, harry).
9
10 pair2(X, Y) :- girl(X), !, boy(Y).
11 pair2(bella, harry).
```


Operatorul *cut*

Utilizare

```
1  ?- pair(X, Y).
2  X = mary,
3  Y = john ;
4  X = mary,
5  Y = bill ;
6  X = ann,
7  Y = john ;
8  X = ann,
9  Y = bill ;
10 X = bella,
11 Y = harry.
```

```
1  ?- pair2(X, Y).
2  X = mary,
3  Y = john ;
4  X = mary,
5  Y = bill.
```

Exemplul 38.5.

```
1 nott(P) :- P, !, fail.  
2 nott(P).
```

- P: atom – exemplu: boy(john)
- dacă P este **satisfiabil**:
 - eșecul **primei** reguli, din cauza lui fail;
 - abandonarea celei **de-a doua** reguli, din cauza lui !;
 - rezultat: nott(P) **nesatisfiabil**.
- dacă P este **nesatisfiabil**:
 - eșecul **primei** reguli;
 - succesul celei **de-a doua** reguli;
 - rezultat: nott(P) **satisfiabil**.

Sfârșitul cursului 10

Ce am învățat

- Prolog: structura unui program, funcționarea unei demonstrații, ordinea evaluării, algoritmul de control al demonstrației, tehnici de control al execuției.

